

<https://studybuddhism.com/>

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทในทวีปเอเชียใต้และตะวันออกเฉียงใต้
อินเดีย

พระพุทธศาสนาเริ่มเสื่อมอิทธิพลในประเทศอินเดียในช่วงศตวรรษที่ 7 และหายไปหลังจากการล่มสลายของจักรวรรดิปาละในช่วงศตวรรษที่ 12 ยกเว้นทางตอนเหนือของหิมาลัยที่ยังคงมีการนับถือพระพุทธศาสนาอยู่ ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 พระพุทธศาสนาในประเทศอินเดียได้รับการฟื้นฟูขึ้นอีกครั้ง เมื่อผู้นำพุทธศาสนาชาวศรีลังกา นามว่า อนาคาริก ธรรมปาละ ผู้ก่อตั้งสมาคมมหาโพธิ์ ด้วยความช่วยเหลือจากบัณฑิตชาวสหราชอาณาจักร จุดประสงค์หลักของพวกเขา คือ การฟื้นฟูสถานที่แสวงบุญทางพุทธศาสนาในอินเดีย และพวกเขาก็ประสบความสำเร็จในการสร้างวัดตามพุทธสถานต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีพระสงฆ์พำนักอยู่ทั้งสิ้น

ในทศวรรษ 1950 เอ็มเบ็ตการ์ได้เริ่มขบวนการพุทธใหม่ (neo-Buddhist movement) ในกลุ่มวรรณะที่จับต้องไม่ได้ ทำให้ผู้คนหลายร้อยพันคนหันมานับถือศาสนาพุทธ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาด้านชนชั้นวรรณะ ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา พุทธศาสนาได้รับความสนใจมากขึ้น

ในหมู่ชนชั้นกลางในสังคมเมือง ในปัจจุบันประชากรอินเดียทั้งหมดนับ
ถือพระพุทธศาสนาประมาณ 2%

ศรีลังกา

ประเทศศรีลังกาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้พุทธศาสนาตั้งแต่ยุคศตวรรษ
ที่ 3 ของยุคก่อนสากลสมัย เมื่อพระมหินทเถระ พระโอรสในพระเจ้า
อโศกมหาราช นำพระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแพร่ในประเทศ ประเทศ
ศรีลังกามีประวัติความเป็นมาของพุทธศาสนาที่ยาวนานที่สุด มีการ
เสื่อมคลายเป็นเวลานานในช่วงสงครามและตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 เป็น
ต้นไป เมื่อเกาะศรีลังกตกเป็นอาณานิคมและมีชนนารีชาวยุโรปชัก
นำให้ประชาชนเข้ารับเป็นคริสต์ศาสนิกชน

พระพุทธศาสนาได้รับการฟื้นฟูครั้งใหญ่ในช่วงปีศตวรรษที่ 19 ด้วย
ความช่วยเหลือจากนักวิชาการและนักเทวปรัชญาชาวสห
ราชอาณาจักร ดังนั้นในบางครั้งพุทธศาสนาในศรีลังกาจึงได้รับการ
กล่าวว่าเป็น “ศาสนาพุทธแบบโปรเตสแตนต์” โดยเน้นเรื่องการศึกษา
พระธรรมและกิจกรรมอภิบาลของสงฆ์และการฝึกสมาธิสำหรับอุบาสก
อุบาสิกา ประเทศศรีลังกาได้รับเอกราชในปี 1948 และตั้งแต่นั้นมา

พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมชาวพุทธก็ได้รับการฟื้นฟูและใส่ใจมากขึ้นเรื่อย ๆ

ในปัจจุบัน 70% ของประชากรศรีลังกานับถือศาสนาพุทธ โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติตามธรรมเนียมของนิกายเถรวาท หลังจากสงครามกลางเมืองที่ยาวนานเป็นระยะเวลา 30 ปี ศรีลังกามีความเป็นชาตินิยมทางพุทธศาสนามากขึ้น โดยมีองค์กรอย่าง Bodu Bala Sena (กองกำลังชาวพุทธ) จัดการประท้วงต่อต้านชาวมุสลิมและโจมตีผู้นำทางศาสนาพุทธที่ปานกลาง

เมียนมาร์ (พม่า)

จากการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์เผยว่า พระพุทธศาสนาในประเทศพม่านั้นมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 2,000 ปีแล้ว โดยมี 85% ของประชากรในปัจจุบันนับถือศาสนาพุทธ การปฏิบัติในหมู่สงฆ์นั้นให้ความสำคัญกับการนั่งสมาธิและการศึกษาพระธรรมอย่างสมดุล ส่วนอุบาสก อุบาสิกาก็มีศรัทธาอันแรงกล้าในพุทธศาสนาเสมอมา ชาวพม่าที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งคือ อาจารย์สัตยา นารายัน โกเอ็นก้า ผู้สอนวิธีการปฏิบัติวิปัสสนา

เมื่อพม่าได้รับเอกราชจากสหราชอาณาจักรในปี 1948 ทั้งรัฐบาลประชาชนและทหารได้ทำการสนับสนุนพุทธศาสนานิกายเถรวาทภายใต้การปกครองของทหาร พุทธศาสนาได้รับการควบคุมอย่างเคร่งครัด และสถานปฏิบัติธรรมที่มีความเห็นต่างจากรัฐบาลมักโดนทำลายอยู่เป็นนิจ เหล่าพระสงฆ์นำขบวนประท้วงการปกครองของทหารอยู่หลายครั้ง เช่น การก่อการกำเริบ 8888 และการปฏิวัติฟ้ากาสาวพัสดร์ในปี 2007

ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา มีกลุ่มชาตินิยมหลายกลุ่มเกิดขึ้นและพวกเขาพยายามฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเพื่อต่อต้านศาสนาอิสลาม อะฮ์มัด นีวะตุ ผู้นำพระสงฆ์ของกลุ่ม 969 ตั้งฉายาให้ตัวเองว่า “บินลาเต็นแห่งพม่า” และเสนอการต่อต้านร้านค้าของชาวมุสลิม การกล่าวอ้างถึง “การปกป้องพระพุทธศาสนา” นำไปสู่เหตุการณ์รุนแรงกับมัสยิดและบ้านของชาวมุสลิม ซึ่งชาวมุสลิมก็ตอบโต้ ทำให้เกิดการปะทะกันที่รุนแรงยิ่งขึ้น

บังกลาเทศ

ประเทศบังกลาเทศเป็นศูนย์กลางความศรัทธาจนกระทั่งช่วงศตวรรษ
ที่ 11 ในปัจจุบันมีประชากรน้อยกว่า 1% ที่นับถือศาสนาพุทธ และ
กระจุกอยู่ในบริเวณเนินเขาจิตตะกอง ใกล้กับประเทศพม่า

มีวัดทางพุทธอยู่สี่แห่งในเมืองธากา ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ
และมีวัดอีกหลายแห่งในหมู่บ้านทางตะวันออก ขาดการติดต่อกับพม่า
อย่างไรก็ตามการปฏิบัติและความเข้าใจในพระพุทธศาสนาของ
ประเทศนั้นค่อนข้างต่ำ

ประเทศไทย

พุทธศาสนาได้เผยแพร่เข้ามาในอาณาจักรเอเซียตะวันออกเฉียงใต้
ตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 5 ของยุคก่อนสากลสมัย พุทธนิกายเถรวาทใน
ไทยได้รับอิทธิพลจากศาสนาพื้นบ้าน ศาสนาฮินดู และพุทธนิกาย
มหายาน ต่างจากประเทศศรีลังกาและพม่า พระพุทธศาสนาในไทยไม่เคยมี
ธรรมเนียมนิยมการบวชให้ผู้หญิง ในปัจจุบันประชากร 95% นับถือ
ศาสนาพุทธ

คณะสงฆ์ในประเทศไทยถอดแบบมาจากสถาบันกษัตริย์ของไทย จึงมีสมเด็จพระสังฆราชและมหาเถรสมาคมเป็นผู้มีหน้าที่รักษาความบริสุทธิ์ของธรรมเนียมปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีคณะสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในป่าและหมู่บ้านต่าง ๆ ด้วย ซึ่งเป็นที่เลื่อมใสและเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนชาวพุทธทั้งหลาย

พระภิกษุสงฆ์ที่ปฏิบัติธรรมในป่าจะอาศัยอยู่ในป่าปลีกวิเวก ฝึกสมาธิอย่างจริงจัง และปฏิบัติตาม

ปาติโมกข์ของสงฆ์อย่างเคร่งครัด พระสงฆ์ตามหมู่บ้านมักจดจำบทสวดและปฏิบัติพิธีต่าง ๆ ให้ผู้คนในพื้นที่ นอกจากนี้พระสงฆ์เหล่านี้จึงมักทำพิธีปลุกเสกเครื่องรางของขลังสำหรับผู้มีจิตศรัทธาด้วย ซึ่งเกิดจากความเชื่อเรื่องวิญญาณของคนไทย ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยสำหรับสงฆ์ ซึ่งเน้นการศึกษาการแปลคัมภีร์พุทธศาสนาจากภาษาบาลีดั้งเดิมเป็นภาษาไทย

ลาว

พระพุทธศาสนาเดินทางมาถึงลาวครั้งแรกในศตวรรษที่ 7 ของยุคสากลสมัย และในปัจจุบัน 90% ของประชากรนับถือศาสนาพุทธ พร้อมกับความเชื่อเรื่องผีสาংเทวดา ในช่วงการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ทางการไม่ได้ระงับสิทธิการนับถือศาสนา แต่ใช้ความเชื่อทางสงฆ์เป็นเครื่องมือในการต่อยอดทางการเมืองของตน เมื่อเวลาผ่านไปพระพุทธศาสนาก็ถูกปราบปรามเป็นอย่างมาก ตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1990 พระพุทธศาสนาได้รับการบูรณะฟื้นฟูเป็นอย่างมาก ทำให้ตอนนี้ชาวลาวมีจิตศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า และผู้ชายส่วนใหญ่จะเข้ารับการบวช ถึงแม้จะเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ก็ตาม ครอบครัวส่วนใหญ่ตั้งกบฏและไปวัดในวันเดือนเพ็ญอยู่เสมอ

กัมพูชา

พระพุทธศานานิกายเถรวาทเป็นศาสนาประจำชาติมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 โดยมีประชากร 95% เป็นพุทธศาสนิกชนในปัจจุบัน ในช่วงทศวรรษที่ 1970 กลุ่มเขมรแดงพยายามทำลายพุทธศาสนาและก็เกือบทำได้สำเร็จ พอถึงปี 1979 พระสงฆ์เกือบทุกรูปโดนฆ่าตาย หรือโดนขับไล่ออกจากประเทศ ส่วนวัดวาอารามและหอสมุดทุกแห่งก็โดนทำลายเช่นกัน

หลังจากการคืนอำนาจให้เจ้าชายสีหนุได้ขึ้นเป็นกษัตริย์ ข้อจำกัดต่าง ๆ ก็ค่อย ๆ ผ่อนปรนลง และความสนใจในพระพุทธศาสนาก็ฟื้นตัวขึ้น นอกจากนี้ชาวกัมพูชายังมีความเชื่อเรื่องการพยากรณ์โชคชะตา โหราศาสตร์ และโลกแห่งวิญญาณเป็นอย่างมาก ซึ่งพระสงฆ์มักทำหน้าที่เป็นผู้รักษาโรค และเข้าร่วมพิธีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การตั้งชื่อให้เด็ก ไปจนถึงงานแต่งงานและงานศพ

เวียดนาม

พระพุทธศาสนาได้เผยแพร่เข้ามาในเวียดนามเมื่อ 2,000 ปีก่อน ตอนแรกมาจากประเทศอินเดีย และจากนั้นก็มาจากประเทศจีนเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามพระพุทธศาสนาเริ่มไม่เป็นที่นิยมในหมู่ชนชั้นปกครองในศตวรรษที่ 15 พุทธศาสนาได้รับการฟื้นฟูอีกครั้งในต้นศตวรรษที่ 20 แต่ในช่วงการปกครองแบบสาธารณรัฐ นโยบายสนับสนุนนิกายแคทอลิกก็เป็นอุปสรรคต่อพุทธศาสนิกชน ในปัจจุบันมีประชากรเพียง 16% ที่นับถือศาสนาพุทธ แต่ศาสนาพุทธก็ยังคงถือเป็นศาสนาที่ใหญ่ที่สุดในประเทศอยู่ดี

ตอนนี้รัฐบาลมีการผ่อนคลายเกี่ยวกับศาสนาพุทธมากขึ้น แต่ก็ยังไม่อนุญาตให้วัดทำงานเป็นเอกเทศจากรัฐ

อินโดนีเซียและมาเลเซีย

พระพุทธศาสนาเผยแพร่มายังบริเวณดังกล่าวประมาณช่วงศตวรรษที่ 2 ของยุคสากลสมัย โดยมาทางเส้นทางการซื้อขายกับชาวอินเดีย ตามประวัติความเป็นมาส่วนใหญ่ พระพุทธศาสนาได้รับการปฏิบัติ เคียงคู่ไปกับศาสนาฮินดูจนถึงศตวรรษที่ 15 เมื่ออาณาจักรพุทธ-ฮินดู สดุดาซันนามว่า มัชปาหิต ล่มสลาย พอถึงต้นปีศตวรรษที่ 17 ศาสนา อิสลามก็เข้าแทนที่ศาสนาทั้งสองนี้อย่างสมบูรณ์

จากนโยบายปัญญาศีลของรัฐบาลอินโดนีเซีย ศาสนาที่เป็นทางการ จำเป็นต้องแสดงความเชื่อในพระเจ้า ศาสนาพุทธไม่ได้มีความเชื่อใน พระเจ้าองค์ใดองค์หนึ่ง แต่ก็ได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสนาทางการ เพราะความเชื่อใน Adibuddha หรือ “พระพุทธเจ้าองค์แรก” ตามที่มีการกล่าวถึงในกาลจักรตันตระ ซึ่งเฟื่องฟูในประเทศอินเดียเมื่อพันปี ก่อน Adibuddha เป็นผู้รู้แจ้งที่สร้างทุกสรรพสิ่ง อยู่เหนือกาลเวลา และข้อจำกัดใด ๆ ถึงแม้ว่าผู้นี้จะถูกกล่าวถึงในฐานะบุคคลเชิง สัญลักษณ์ แต่ก็ไม่ใช่สิ่งมีชีวิตที่ดำรงอยู่ Adibuddha สามารถพบได้ ทุกสรรพสิ่งในฐานะแสงสว่างแห่งธรรมชาติของจิตใจ ในปัจจุบัน ศาสนาพุทธได้รับการยอมรับให้อยู่ท่ามกลางศาสนาอื่น ๆ อย่างศาสนา

อิสลาม ฮินดู ลัทธิขงจื้อ และศาสนาคริสต์นิกายแคทอลิกและโปรเตสแตนต์

พระสงฆ์ชาวศรีลังกาได้พยายามฟื้นฟูพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทในบาห์ลีและส่วนอื่น ๆ ของอินโดนีเซีย แต่ก็กระทำได้ในวงที่แคบมาก ผู้ที่ให้ความสนใจกับศาสนาพุทธในบาห์ลีเป็นผู้ปฏิบัติตามหลักบาห์ลีดั้งเดิมผสมกับศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และการนับถือผีสาংเทวดาแบบพื้นบ้าน ส่วนบริเวณอื่นของอินโดนีเซีย พุทธศาสนิกชนนับเป็น 5% ของประชากร ซึ่งมักเป็นชาวอินโดนีเซียที่อยู่ในชุมชนชาวจีน นอกจากนี้ยังมีชาวอินโดนีเซียกลุ่มเล็กมากที่นับถือพระพุทธศาสนานิกายผสมผสานหลักปฏิบัติของพุทธแบบเถรวาท จีน และทิเบต

20% ของประชากรมาเลเซียนับถือพุทธศาสนา ซึ่งกลุ่มนี้มักประกอบไปด้วยชุมชนเชื้อสายจีน เมื่อครึ่งศตวรรษที่แล้วความสนใจในพระพุทธศาสนาเริ่มเสื่อมคลายลง ในปี 1961 จึงมีการก่อตั้ง Buddhist Missionary Society ขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อการเผยแพร่พุทธศาสนา ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา มีการนำหลักของพุทธศาสนาไปปฏิบัติมากขึ้น รวมถึงในกลุ่มเยาวชนด้วย ตอนนี้มีศูนย์นิกายเถรวาท

มหายาน และวชิรยานมากมายหลายแห่ง ซึ่งได้รับทุนและการสนับสนุนเป็นอย่างดี

พระพุทธศาสนานิกายมหายานในทวีปเอเชียตะวันออก

สาธารณรัฐประชาชนจีน

พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์จีนมานานกว่า 2,000 ปี และพุทธศาสนาแบบจีนก็มีบทบาทในการเผยแพร่พุทธศาสนาในทวีปเอเชียตะวันออกอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ราชวงศ์ถังตอนต้น (618–907 ของสากลสมัย) ถือเป็นยุคทองแห่งพระพุทธศาสนา รวมทั้งมีความเฟื่องฟูทางด้านศิลปะและวรรณกรรม

ในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมยุคทศวรรษที่ 1960 และ 70 วัดวาอารามของพระสงฆ์จีนส่วนใหญ่ถูกทำลาย พระ แม่ชี และอาจารย์สอนศาสนาที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีถูกประหารชีวิต หรือไม่ก็ถูกคุมขังในทิเบตและมองโกเลียด้านในมีการกดขี่ทางพุทธศาสนาหนักกว่านี้เสียอีก เมื่อจีนได้รับการปฏิรูปและเปิดประเทศมากขึ้น ความสนใจในศาสนาแบบดั้งเดิมก็กลับมาใหม่อีกครั้ง มีการสร้างวัดใหม่และบูรณะ

วัดเก่า ผู้คนส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกับวัดวาอารามเหล่านี้มักมาจาก
ครอบครัวยากจนและมีการศึกษาต่ำ ซึ่งอาศัยอยู่ตามชนบท วัดหลาย
แห่งมีไว้เพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น โดยมีพระทำหน้าที่เป็นผู้เก็บตัวและ
ดูแลวัด

ในปัจจุบันมีชาวจีนจำนวนมากหันมาสนใจพระพุทธศาสนามากขึ้น
อย่างเห็นได้ชัด โดยเน้นพุทธศาสนาแบบทิเบต จำนวนพุทธศาสนิกชน
ในปัจจุบันอยู่ที่ประมาณ 20% และวัดส่วนใหญ่ในจีนก็มีผู้เข้าเยี่ยมชม
อย่างไม่ขาดสาย เมื่อหลายคนเริ่มมีฐานะและชีวิตที่ยุ่งเหยิงมากขึ้น
พวกเขาก็ยอมหาทางออกด้วยการหันเข้าหาพุทธศาสนาแบบจีนและ
ทิเบต พุทธศาสนาแบบทิเบตนั้นเป็นที่สนใจสำหรับชาวจีนอันเป็น
พิเศษ ซึ่งเห็นได้จากจำนวนลามะที่สอนเป็นภาษาจีนที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ไต้หวัน ฮองกง และชุมชนชาวจีนในต่างประเทศ

ในประเทศไต้หวันและฮองกงสามารถเห็นประเพณีของศาสนาพุทธ
นิกายมหายานแบบจีนได้ชัดเจนที่สุดในทวีปเอเชียตะวันออก ไต้หวันมี
ชุมชนคณะสงฆ์และแม่ชีที่แน่นแฟ้น ซึ่งได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี
จากผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป นอกจากนี้ยังมีมหาวิทยาลัยสำหรับพุทธ
ศาสนาและโปรแกรมทางพุทธศาสนาสำหรับสังคมสงเคราะห์ด้วย

ฮ่องกงก็มีชุมชนคณะสงฆ์ที่เฟื่องฟูเช่นกัน สำหรับชุมชน
พุทธศาสนิกชนชาวจีนในต่างประเทศอย่างในมาเลเซีย สิงคโปร์
อินโดนีเซีย ไทย และฟิลิปปินส์นั้น จะเน้นเรื่องประเพณีไหว้บรรพบุรุษ
และประเพณีเพื่อความป็นสิริมงคลทางการเงินและสุขภาพของผู้ไหว้
นอกจากนี้ยังมีร่างทรงที่สามารถสื่อสารขณะอยู่ในภวังค์ ซึ่งมีกลุ่มผู้มี
จิตศรัทธาไปปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพและจิตใจของตนด้วย นัก
ธุรกิจยักษ์ใหญ่ของจีนที่เป็นผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ “สี่เสือแห่งเอเชีย”
มักบริจาคเงินจำนวนมากให้พระสงฆ์ทำพิธีเสริมความสำเร็จให้กับงาน
ด้านการเงินของตน ในไต้หวัน ฮ่องกง สิงคโปร์ และมาเลเซียก็มีชาว
พุทธแบบทิเบตเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

เกาหลีใต้

พระพุทธศาสนามาถึงคาบสมุทรเกาหลีจากประเทศจีนในคริสต์วรรษที่
3 สากลสมัย ตอนนี้อยู่ศาสนาในเกาหลียังถือว่าค่อนข้างแข็งแกร่ง
ถึงแม้ว่าจะถูกโจมตีจากองค์กรคริสต์ที่เข้มงวดมากขึ้นก็ตาม ในช่วงสิบ
ปีที่ผ่านมา มีวัดทางพุทธมากมายถูกทำลาย หรือเสียหายจากการเผา
ไหม้โดยกลุ่มดังกล่าว ปัจจุบันมีประชากร 23% เป็นชาวพุทธ

ญี่ปุ่น

พระพุทธศาสนาเผยแพร่มายังญี่ปุ่นจากเกาหลีในช่วงศตวรรษที่ 5 และมีบทบาทสำคัญอย่างมากในสังคมและวัฒนธรรมของญี่ปุ่น ตั้งแต่ปีศตวรรษที่ 13 มีธรรมเนียมที่พระญี่ปุ่นสามารถแต่งงานและดื่มแอลกอฮอล์ได้ พระเหล่านี้ค่อย ๆ เข้ามาแทนที่ว่าพระสงฆ์จะต้องปฏิบัติพรหมจรรย์ ตามประวัติศาสตร์แล้วมีประเพณีแบบพุทธบางอย่างที่เป็นเชิงชาตินิยมสุดขีด โดยเชื่อว่าญี่ปุ่นถือเป็นสรวงสวรรค์ของพระพุทธศาสนา ในยุคปัจจุบันมีลัทธิที่เชื่อเรื่องวันโลกาพินาศบางกลุ่มเรียกตัวเองว่าเป็น ชาวพุทธ ถึงแม้ว่าจะแทบไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับคำสอนพระศากยมุนีพุทธเจ้าเลย

ประชากรประมาณ 40% เป็นพุทธศาสนิกชน และชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่มีความเชื่อผสมผสานระหว่างพระพุทธศาสนากับชินโต ซึ่งเป็นศาสนาดั้งเดิมของญี่ปุ่น พิธีการเกิดและแต่งงานจะได้รับการเฉลิมฉลองตามประเพณีของชินโต ในขณะที่พิธีงานศพจะเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์

วัดวาอารามในญี่ปุ่นได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดีทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ถึงแม้ว่าวัดบางแห่งจะเป็นเชิงพาณิชย์มากก็ตาม โดยรวมแล้วการศึกษาและปฏิบัติทางพุทธศาสนานั้นมีน้อยลง

ไปอย่างมาก ที่ญี่ปุ่นมีองค์การพุทธศาสนาที่ใหญ่ที่สุดในโลกแห่งหนึ่งชื่อว่า โซคา กักไก

พระพุทธศาสนานิกายมหายานในทวีปเอเชียกลาง

ทิเบต

พุทธศาสนาเดินทางมาถึงทิเบตตั้งแต่ศตวรรษที่ 7 ของยุคสากลสมัย การอุปถัมภ์ของราชวงศ์และการสนับสนุนของขุนนางเป็นเวลาหลายศตวรรษทำให้พระพุทธศาสนาซบเซาอยู่ในมุมมองการใช้ชีวิตหลายอย่างของชาวทิเบต

หลังจากการยึดครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน พระพุทธศาสนาในทิเบตก็โดนกดขี่เป็นอย่างมาก มีเพียงวัดและสำนักชีเพียงแค่ 150 แห่งจาก 6,500 แห่งที่รอดพ้นจากการทำลาย พระและครูสอนศาสนาส่วนใหญ่โดนประหารชีวิต หรือไม่ก็เสียชีวิตในค่ายกักกัน หลังจากการปฏิวัติวัฒนธรรม ก็มีการบูรณะวัดขึ้นโดยความพยายามของผู้ที่เคยเป็นพระสงฆ์ คนในพื้นที่ และชาวทิเบตที่ถูกเนรเทศออกไป โดยรัฐบาลช่วยสร้างเพียงแค่สอง หรือสามแห่งเท่านั้น

รัฐบาลคอมมิวนิสต์จีนไม่เชื่อในศาสนา แต่ยอมให้ผู้คนนับถือ “ศาสนาที่ได้รับการยอมรับ” ห้าอย่าง ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือศาสนาพุทธ ถึงแม้พวกเขาจะอ้างว่าจะไม่ข้องเกี่ยวกับเรื่องทางศาสนา หลังจากท้องคังดา โกลามะประกาศว่าเด็กชายทิเบตผู้หนึ่งเป็นปันเซนลามะที่กลับชาติมาเกิดนั้น เด็กคนนี้และครอบครัวของเขาก็หายตัวไปทันที หลังจากนั้น รัฐบาลจีนจึงออกตามเด็กลูกครึ่งจีน-ทิเบต ตั้งแต่นั้นมาตัวเลือกของดา โกลามะก็ยังไม่เคยเห็น

ในปัจจุบัน วัดวาอารามและสำนักชีมีทีมงานของรัฐบาลประจำอยู่ มีตำรวจนอกเครื่องแบบทั้งชายและหญิงที่ “ช่วยเหลือแบ่งเบา” งานต่างๆ พุดง่าย ๆ ก็คือ คนกลุ่มนี้คอยจับตาดูและรายงานเกี่ยวกับคณะสงฆ์นี้เสมอ บางครั้งทีมงานที่ว่ามีจำนวนมากเท่ากับพระและแม่ชีที่พำนักอยู่ ณ ที่นั้นเลยทีเดียว นอกจากการแทรกแซงของรัฐบาลแล้ว ปัญหาอีกประการของชาวพุทธในทิเบตคือ การขาดอาจารย์ที่มีคุณสมบัติ พระสงฆ์ แม่ชี และผู้มีจิตศรัทธาต่างก็กระตือรือร้นอยากเรียนรู้เพิ่มเติม แต่อาจารย์ส่วนใหญ่เหล่านั้นมีความรู้และประสบการณ์ที่จำกัด ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา รัฐบาลเปิด “มหาวิทยาลัย” สำหรับพุทธศาสนา ไกล ๆ เมืองลาซา ทำหน้าที่เป็นโรงเรียนสำหรับตุลกู (tulku) วัยเยาว์ ซึ่งสอนภาษาทิเบต อักษรวิจิตร การแพทย์ การฝังเข็ม และปรัชญาของพุทธศาสนาบางอย่าง ยุคดิจิทัลได้นำพาหนุ่มสาวชาว

ทิเบตให้ใกล้ชิดกับพุทธศาสนามากขึ้น หลายคนเป็นสมาชิกกลุ่มในแอป WeChat และ Weibo ที่แบ่งปันการสอนและเรื่องราวทางพุทธศาสนา ตอนนี้การเรียนรู้พุทธศาสนาถือเป็นวิธีการเสริมอัตลักษณ์ความเป็น “ชาวทิเบตอย่างแท้จริง” วิธีหนึ่ง

สาธารณรัฐเตอร์กิสถานตะวันออก

วัดวาอารามส่วนใหญ่ของคามียคยาในสาธารณรัฐเตอร์กิสถานตะวันออก (ซินเจียง) ถูกทำลายในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม ตอนนี้วัดหลายแห่งได้รับการสร้างใหม่แล้ว แต่ยังขาดอาจารย์สอนอยู่มากกว่าในทิเบตเสียอีก พระสงฆ์รุ่นใหม่ท้อใจจากการขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและหลายคนก็ลาสิกขาออกไป

มองโกเลียใน

กระนั้นแล้ว สถานการณ์ที่ย่ำแย่ที่สุดสำหรับชาวพุทธแบบทิเบตภายใต้การปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีนคือที่มองโกเลียใน วัดวาอารามในฝั่งตะวันตกถูกทำลายในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม ส่วนในฝั่งตะวันออก ซึ่งเคยเป็นของแมนจูเรียกก็โดนทำลายโดยกลุ่มของสตาลินไปเมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อรัสเซียช่วยปลดปล่อยจีนตอน

เหนือจากการปกครองของญี่ปุ่น จากที่เคยมีวัดถึง 700 แห่ง ก็เหลือ
เพียงแค่ 27 แห่งเท่านั้น

ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1980 มีความพยายามในการสถาปนาวัดและสร้างวัด
ขึ้นใหม่ซึ่งไม่ได้เข้าร่วมโดยชาวมองโกเลียเท่านั้น แต่ยังรวมถึงชาวจีน
ฮั่นอีกด้วย

มองโกเลีย

ในมองโกเลียเคยมีวัดวาอารามอยู่หลายพันแห่ง แต่ทั้งหมดถูกทำลาย
จนหมดสิ้น หรือเสียหายบางส่วนในปี 1937 ภายใต้คำสั่งของสตาลิน
ในปี 1946 มีวัดแห่งหนึ่งเปิดขึ้นอีกครั้งที่อุลานบาตาร์ เพื่อเป็น
สัญลักษณ์เท่านั้น และในทศวรรษที่ 1970 ก็มีวิทยาลัยห้าปีสำหรับพระ
เกิดขึ้น หลักสูตรการเรียนนั้นย่อมากและเน้นการศึกษาเกี่ยวกับลัทธิ
มาร์กซิสเป็นอย่างมาก โดยพระสงฆ์ได้รับอนุญาตให้ทำพิธีสำหรับ
สังคมได้อย่างจำกัด หลังการล่มสลายของคอมมิวนิสต์ในปี 1990 มี
การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาครั้งใหญ่ โดยได้รับความช่วยเหลือจากชาว
ทิเบตที่ถูกเนรเทศ พระใหม่หลายองค์ถูกส่งไปฝึกที่อินเดีย และวัดกว่า
200 แห่งได้รับการสร้างขึ้นใหม่ในระดับปานกลาง

หนึ่งในปัญหาใหญ่สำหรับพระพุทธศาสนาในมองโกเลียหลังจาก 1990 คือ การมาเยือนของเหล่าออร์มอน แอดเวนติสต์ และมีชนนารีชาวคริสต์หัวรุนแรง ซึ่งเข้ามาในลักษณะครูสอนภาษาอังกฤษ พวกเขาเสนอเงินและความช่วยเหลือให้เด็ก ๆ ในหมู่บ้านได้ไปเรียนที่อเมริกา หากพวกเขายอมเปลี่ยนศาสนา ทั้งยังให้หนังสือสวยงามเกี่ยวกับพระเยซู ซึ่งเขียนเป็นภาษามองโกอย่างสละสลวยฟรีด้วย เมื่อเด็กและคนหนุ่มสาวหันไปสนใจศาสนาคริสต์กันมากขึ้น องค์กรศาสนาพุทธก็เริ่มแจกจ่ายข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนาในภาษาท้องถิ่น ผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ รายการโทรทัศน์และวิทยุบ้าง

ตอนนี้การบังคับให้คนเปลี่ยนศาสนาเพื่อเข้ารับถือเป็นสิ่งต้องห้ามในมองโกเลีย ในปี 2010 ประชากร 53% เป็นชาวพุทธ และ 2.1% เป็นชาวคริสต์

ชาวทิเบตพลัดถิ่น

การปฏิบัติตามธรรมเนียมพุทธของทิเบตนั้นเห็นได้ชัดที่สุดในชุมชนผู้อพยพชาวทิเบต ซึ่งอาศัยอยู่ใกล้เคียงกับองค์ดาไลลามะผู้พลัดถิ่นไปอยู่

ที่อินเดียตั้งแต่ปี 1959 ซึ่งเป็นการต่อต้านการยึดครองจากกองทัพจีน พวกเขาได้เริ่มวัดวาอารามและสำนักชีใหญ่ ๆ ของทิเบตขึ้นอีกครั้ง และเปิดโปรแกรมการสอนแบบดั้งเดิมเต็มรูปแบบสำหรับนักศึกษาสงฆ์ พระวิปัสสนาจารย์ และอาจารย์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการศึกษา วิจัย และการตีพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อรักษารูปแบบสำหรับนักพุทธศาสนาแบบทิเบตแต่ละสำนักเอาไว้ทั้งหมด

ชาวทิเบตพลัดถิ่นได้ช่วยฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในเขตหิมาลัยของ อินเดีย เนปาล และภูฏาน รวมถึงในลาตักห์และสิกกิมด้วย โดยการส่งอาจารย์และกระจายการสืบทอดต่าง ๆ พระและแม่ชีในพื้นที่เหล่านี้ได้รับการศึกษาและการฝึกปฏิบัติในวัดและสำนักชีของผู้อพยพชาวทิเบต

เนปาล

ถึงแม้ว่าชาวเนปาลส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาฮินดู เนปาลซึ่งเป็นสถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้าก็ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธอย่างมากเช่นกัน กลุ่มชาติพันธุ์อย่างเนวาร์ กูรุง และตามายังคงปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาแบบเนปาลอยู่ ปัจจุบันพุทธศาสนิกชนถือเป็น 9% ของประชากรทั้งหมด

เนื่องจากการผสมผสานระหว่างศาสนาพุทธและฮินดู เนปาลเป็นประเทศเดียวที่มีการแบ่งชนชั้นวรรณะในสังคมสูง ในช่วงเวลากว่า 500 ปีที่ผ่านมา มีพระสงฆ์ที่แต่งงานในชนชั้นสืบทอด ซึ่งกลายเป็นผู้ดูแลรักษาวัดและผู้นำทางพิธีกรรมต่าง ๆ

รัสเซีย

บูเรียติยา ตุวา และคัลมิเกียเป็นสามเขตของรัสเซียที่เคยนับถือศาสนาพุทธแบบทิเบต วัดวาอารามทั้งหมดในเขตเหล่านี้ถูกทำลายจนหมดสิ้นโดยสตาลินในปีทศวรรษ 1930 เหลือไว้แต่วัดสามแห่งที่ได้รับความเสียหาย ในปีทศวรรษที่ 1940 สตาลินเปิดวัดสองแห่งขึ้นอีกครั้งในบูเรียติยา ภายใต้การควบคุมอย่างเคร่งครัดของ KGB พระสงฆ์ได้แต่สวมจีวรเป็นเครื่องแบบในช่วงกลางวันเพื่อทำพิธีต่าง ๆ หลังการล่มสลายของพรรคคอมมิวนิสต์ พระพุทธศาสนาในทั้งสามเขตจึงได้รับการฟื้นฟูขึ้นเป็นอย่างมาก ชาวทิเบตพลัดถิ่นส่งอาจารย์มาที่นี่ ส่วนพระสงฆ์รุ่นใหม่ก็ได้รับการส่งไปศึกษาในประเทศอินเดีย ปัจจุบันมีการบูรณะวัดมากกว่า 20 แห่งในบูเรียติยา ตุวา และคัลมิเกีย

ประเทศที่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ

ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างละเอียดแพร่หลายมาถึงยุโรปในศตวรรษที่ 19 ผ่านทางการล่าอาณานิคมประเทศแถบเอเชียของยุโรปและทางมิชชันนารีชาวคริสต์และนักวิชาการ ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกันนี้มีการสร้างวัดหลายแห่งขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือ โดยลูกจ้างผู้อพยพชาวจีนและญี่ปุ่น

เราสามารถพบพระพุทธศาสนาทุกนิกายได้ทั่วโลก รวมถึงในประเทศที่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธมาแต่ดั้งเดิม มีสองกลุ่มใหญ่ ๆ ที่เกี่ยวข้อง นั่นคือ กลุ่มผู้อพยพชาวเอเชีย และกลุ่มผู้ปฏิบัติที่ไม่ใช่ชาวเอเชีย ผู้อพยพชาวเอเชีย โดยเฉพาะในอเมริกาและออสเตรเลีย รวมถึงในยุโรปบางส่วนสร้างวัดขึ้นหลายแห่ง เพื่อการปฏิบัติตามประเพณีของตน จุดมุ่งหมายหลัก ๆ ของวัดเหล่านี้คือการสนับสนุนการปฏิบัติด้วยจิตศรัทธา และการเป็นศูนย์กลางการช่วยเหลือชุมชนผู้อพยพให้สามารถคงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนต่อไปได้ ในปัจจุบันมีชาวพุทธมากกว่าสี่ล้านคนในอเมริกาและมากกว่าสองล้านคนในยุโรป

“ศูนย์ธรรมะ” ของพุทธศาสนิกชนทุกนิกายหลายพันแห่งในกว่า 100 ประเทศทั่วโลก ซึ่งอยู่ในทุกทวีป ศูนย์แบบทิเบต เซ็น และเถรวาทส่วน

ใหญ่มากเป็นที่รู้จักของผู้คนที่ไม่ได้มีเชื้อสายเอเชีย และเน้นเรื่องการนั่งสมาธิ การศึกษาและปฏิบัติพิธีต่าง ๆ ครูที่สอนมีทั้งครูชาวตะวันตกและชาวพุทธชาติต่าง ๆ ในเอเชีย ประเทศที่มีจำนวนศูนย์ธรรมะมากที่สุดคือ สหรัฐ ฝรั่งเศส และเยอรมนี นักเรียนหลายคนก็เดินทางไปยังเอเชียเพื่อฝึกฝนในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมศึกษาศาสนาพุทธในมหาวิทยาลัยทั่วโลก และมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับศาสนาพุทธและศาสนาอื่น วิทยาศาสตร์ จิตวิทยา และการแพทย์มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสมเด็จองค์ดาไลลามะมีบทบาทสำคัญมากในด้านนี้